

Valvira

Lausunto

27.08.2021

V/25026/2021

Asia: VN/2434/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) pitää lain tavoitteita tärkeinä. Lakiesitys on kuitenkin osin vielä puutteellinen, ja nykyisessä muodossa sekava, mistä johtuen direktiiviä ja esitystä on luettava rinnakkain, jotta lain soveltamisala olisi ymmärrettävä.

Eryteisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

Lain osalta on linjattu, että se koskee vain direktiivin kannalta keskeisiä toimialoja. Soveltamisalaa ei ole laajennettu kansallisesti. Näin ollen soveltamisalalta puuttuu iso osa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, jossa kuitenkin on voimassa samankaltaisia ilmoittamisvelvollisuuksia kuten hallituksen esityksessäkin mainitaan. Kansalaisen näkökulmasta useat eri ilmoituskanavat voivat vaikuttaa sekavilta. Valvira ei kuitenkaan kannata sosiaali- ja terveydenhuollon laajempaa sisällyttämistä tämän yleislain piiriin vaan ilmoitusvelvollisuudesta tulisi jatkossakin säätää erityislaeissa. Edellä mainittu olisi kuitenkin otettava huomioon muun muassa silloin, kun aikanaan uudesta lainsäädännöstä tiedotetaan.

Soveltamisala-pykälässä määritetyt termit ovat epämääräisiä ja edellyttäisivät direktiivin liitteen lukemista tekstin kanssa rinnakkain. Valviran näkemyksen mukaan soveltamisala tulisi olla mahdollisimman selkeästi määritelty ottaen huomioon myös edellä mainitut muutkin ilmoituskanavat.

Erityisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

-

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

-

Erityisesti: liittyykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Sisäisen ilmoituskanavan osalta Valvira kannattaa esitettyä keskitettyä hankintaa. Sisäisten prosessien valmistelu edellyttää koulutusta ja ohjausta, ja sitä tulisi antaa keskitetysti hyvissä ajoin ennen sisäisen ilmoituskanavan käyttöönottoa.

Erityisesti: liittyykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

On ymmärrettävää, että direktiivi saatetaan nyt esitetyssä laajuudessa voimaan. Valviran asiakkaiden näkökulmasta on kuitenkin olemassa sekaannuksen vaara, kun kyseessä olevaa ilmoituskanavaa käytetään vain joihinkin asiaryhmiin. Edelleen sekaannusta tulee varmasti aiheuttamaan se, että ilmoituskanavan kautta ei tehdä kaikkia kyseisiin asiaryhmiin liittyviä epäkohtailmoituksia. On hyvin todennäköistä, että kanavan kautta tullaan tekemään muitakin kuin laissa esitettyjä ilmoituksia, esimerkiksi potilasturvallisuusasioissa. Tämä tulisi ottaa huomioon ja muun muassa viestinnässä tähän tulisi kiinnittää huomiota.

3 luku Sisäisiin ja ulkoisiin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

-

Erityisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

-

4 luku Tietojen julkistaminen

-

5 luku Suojelutoimenpiteet

-

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

6 luku Seuraamukset

-

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

-

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintanne?

Jossain määrin laki tulee lisäämään neuvonnan tarvetta asiakaskunnassa. Sisäisesti laki tulee edellyttämään sisäiseen ilmoituskanavaan liittyvää koulutustarvetta.

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) on katsottu seuraavissa asiaryhmissä viranomaistahoksi, joka käsittelee ilmoittajansuojelulain piirissä tehtyjä ilmoituksia:

- Ympäristönsuojelu
- Säteilyturva
- Kansanterveys

Direktiivin liitteessä tehtyjen käsitelmäärittelyjen mukaan Valvira katsoo, että sen viranomaistehtävä näissä asioissa perustuu seuraaviin Valviran substanssitehtäviin:

- Ympäristönsuojelu: vesiasiat
- Säteilyturva: ydinturvallisuus
- Kansanterveys: tupakka-asiat

Ympäristönsuojelu ja ydinturvallisuus: Valviran on vaikea nähdä itsellään tähän lakiin liittyvää valvontatehtävää ympäristönsuojelun tai säteilyturvan osalta. Terveystieteiden osalta ei ole

Valviralle määritetty valvontatehtävää. Terveysturvallisuuslain 52 §:n mukaan Valvira voi antaa määräyksen, mutta kyseisen tehtävän on tarkoitus siirtyä sosiaali- ja terveysministeriölle. Valvira esittää harkittavaksi, tulisiko tässä listauksessa poistaa Valvira viranomaisluettelosta kohdissa 5) ympäristönsuojelu ja 6) säteilyturva.

Tupakka-asiat: Valviran tulisi olla kansanterveyden lisäksi viranomainen tupakka-asioissa kohdassa 3) tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus. Valvira on tupakkatuotteiden markkinavalvontaviranomainen.

Kujala Ritva
Valvira

Lehtonen Niina
Valvira